

1.

Reinoud de Beaufort had als hobby hardlopen. Hij liep altijd de Ridderhofstad uit, waar Reinoud en Lydia samenwoonden, langs Lievendaal, via Lepelenburg en het Hieronymusplantsoen naar het Lucasbolwerk. Daar draaide hij zich om en liep dezelfde weg terug, langs de singel. Vervolgens liep hij, via Lepelenburg, onderlangs naar de Zonnenburg en van daaruit verder door naar de Manenburg. Even het bergje op en dan weer terug. Hij deed er zo'n dertig minuten over.

Ook vandaag had hij er weer schik in. Het begon al een beetje nazomer te worden, dus de mooie dagen moesten meegepikt worden. Hij rende zijn vaste rondje. Dit keer met wat meer oog voor details. De eenden in de singel. De vrouw met de kinderwagen in het Hieronymusplantsoen. Het drukke verkeer rond het Lucasbolwerk en de stilte rond Zonnenburg. Hier waande hij zich in een waar bos. Een bos midden in de stad, maar dat duurde maar eventjes. Weldra kwam hij in Lepelenburg aan; een oase voor de rustzoeker van de binnenstad. Overal stonden er metalen stoelen rond een cirkelvormig plein van gras. Je kon er rondjes lopen. Maureen had ook één van de stoelen bezet. Hijgend en puffend zeeg hij naast haar neer.

‘Heb je je rondje weer gemaakt’, zei Lydia, zijn vriendin. Ze hadden een LAT-relatie; hij woonde in de Ridderschapstraat en zij woonde in de Ridderhofstad.

‘Ik heb het er weer opzitten’, zei Reinoud.

‘Genoeg geweest vandaag. Kom we gaan naar huis.’

‘Maar ik wil niet naar huis’, zei Maureen.

‘Ik wil hier blijven en een boek lezen.’

‘Wat ben je aan het lezen?’, vroeg Reinoud.

‘Het gaat over de White Goddess, de blanke godin.’

‘En wat doet die White Goddess?’, vroeg Reinoud onnozel.

‘Die doet niks’, zei Maureen.

‘Die werd alleen aanbeden, althans volgens Robert Graves de schrijver van het boek. Feit is wel dat deze Godin nu wordt aanbeden en dat velen naar haar opzoek zijn. Ze vult de leegte die 2000 jaar christendom achtergelaten heeft. Ze heet Sophia, Maria, Maria Magdalena of zelfs Tamar. Al deze vrouwen die door het mannelijke christendom naar de achtergrond zijn verplaatst en verketterd. Zie hier het verdere verhaal.

2.

‘Dan ga ik maar alleen naar huis, zei Reinoud.’ Hij hees zich op uit de stoel en liep de Ridderhofstad in. Aan de linkerkant lagen hun appartementen. In het meest stille gedeelte van Utrecht, het gebied rond de Nieuwe Gracht. Alleen Le Clochard op de hoek maakte nog wel eens kabaal, vooral als mensen laat op het terras bleven zitten.

Slaperig strompelde Reinoud naar het raam, terwijl hij naar buiten keek en kreunde... wat zou het nu weer voor een dag worden. Hij keek de Ridderschapstraat af en zag de domtoren, keek de andere kant op en zag het huis van bewaring. Hij had dit pand gekocht van de makelaars van Bokhorst & Van Erp toen hij nog student was en hij hier woonde. De Ridderschapstraat was een zijstraat van de Wittevrouwenstraat en lag aan de achterzijde van de Wittevrouwenkade.

‘Het moet niet gekker worden’, mompelde hij in zichzelf.

‘Eén vrouw was al genoeg laat staan vier.’ Hij stond op liep met een slaapdronkenkop naar de keuken en zette koffie. Vandaag was het Reinoud-dag. Hij had er niet veel zin in. Eerst helaas naar de universiteit via het Lucasbolwerk,

de Nachtegaalstraat, de Burg. Reigerstraat, het Wilhelminapark, Rijnsweerd en tenslotte de Uithof. Om daar toe te treden tot het heiligste der heiligen het Trans II (W. van Unnikgebouw). De zon scheen al fel tegen de hemel toen hij vertrok. De luchten kleuren van diep oranje naar turquoise blauw.

Hij was van gegoede komaf. Zijn ouders woonden in Arnhem. Via de MAVO, de HAVO en het Atheneum was hij opgeklommen tot wat hij nu was. Het was een lange weg geweest. Toch had hij zichzelf overtroffen. Misschien wel een beetje teveel.

Hij moest zichzelf motiveren.

‘Alweer zo’n dag, zoals velen’, bromde hij.

Het trans II was niet zo’n ideaal gebouw om in te werken. Het had last van het ‘sick building syndrome’. Hij haalde de fiets uit het hok achter het huis. Het was nog niet opgeruimd, maar hij had er geen tijd voor en geen zin in. Het lag er nog steeds bij als ware het nog een studentenhuus. Voor een prikkie had hij het huis kunnen kopen. Nadat het een hotel geweest was, was het een studentenhuus geworden. Het was helemaal uitgeleefd. Hij had er veel aan moeten verbouwen, maar uiteindelijk woonde hij toch binnen de singel en dat was waar het hem om te doen was. De

Ridderschapstraat: de Ridderschap was in het Nederlands recht het openbaar lichaam of college waarin de edelen van een provincie verenigd waren. Misschien was de straat wel daarheen genoemd of misschien naar iets anders. De Ridderschapstraat is aangelegd door de Ridderschap, één van de drie instanties die de Staten van Utrecht vormden. Na de reformatie kreeg de Ridderschap het beheer over het Wittevrouwenklooster, een belangrijk klooster voor adellijke jonkvrouwen, dat al in 1229 werd genoemd. In 1663 werd de Ridderschapstraat aangelegd om nieuwe huizen te kunnen bouwen. Het zuidelijke stuk liep langs de achterkant van de tuinen van de huizen aan de Plompetorengracht, waardoor de eigenaren van die panden er hun koetshuizen konden bouwen. De rentmeester van het Wittevrouwenklooster verkocht de overige percelen aan beide zijden van de straat. Naast het pand tussen nr. 17 (waar Reinoud woonde) en nr. 19 vond men een poort die toegang gaf naar een overdekt fietsenrek, dat allang geen dienst meer deed. De poort was dan ook overgroeid door mos, varens en gras. Vroeger moest er een school gelegen hebben aan de kant van de Wittenvrouwenkade, maar die was nu ook verdwenen. De voorgevel bestond nog steeds uit witgeverfd stucwerk en als je binnenkwam zag je

boven je hoofd het woord 'welkom'. Volgens studenten die erin gewoond hadden was het huis voor hun tijd hotel/pension geweest. De naam hadden ze hem verteld, maar was hij vergeten. Hij geloofde dat het 'de Ridder' heette. Kortom het zag er goed voor hem uit alhoewel hij dat zelf niet zo zag. Hij was doorgedaan in de wetenschap, na zijn studie. En was uiteindelijk gepromoveerd in het Academiegebouw. Het is opgetrokken in de zogenaamde neorenaissance-stijl. Twee haakse vleugels met een diagonaal in de hoek geplaatste ingang, vormen de toegang tot een complex op onregelmatige plattegrond. In dat complex zijn ook het Groot kapittelhuis en het claustrale huis Achter de Dom opgenomen. In de voorgevel heeft men rijke neorenaissance-motieven verwerkt. In de reliëfs vindt men het embleem van de universiteit met de tekst 'Sol iustitiae illustra nos' (Zon der Gerechtigheid verlicht ons). Hij werkte nu als onderzoeker aan de Universiteit Utrecht, faculteit Geesteswetenschappen, vakgroep Taalwetenschappen. Een hele mond vol. Maar ja dat was waar hij werkte.

Hij was gepromoveerd op *wisselende taalgrenzen in het Land van Herve*. En nu vond de professor dat er een populaire versie van zijn proefschrift moest komen. Hij kreeg de opdracht om die te schrijven.

Langzaam liep Reinoud de smalle trap af totdat hij op de begane grond kwam. Hij trok de voordeur achter zich dicht en was in de Ridderschapstraat, met schuin voor hem een of andere schuur. Dwars gebouwd op de weg met een dak met twee wolfeindes. Hij had hier nog nooit iemand gezien. Een relict uit het verleden misschien of een ongebruikte opslagplaats voor de brandweer, zoals er werd gezegd? Hij schonk er verder geen aandacht aan en liep de straat uit waar het geweld van de Biltstraat en de Voorstraat al van verre waren te horen. Dit was de plek waar de lange provinciale weg die bij Arnhem begon en zich door de binnenstad van Utrecht moest persen. Het was één van de meest vervuilde plek van Nederland door uitlaatgassen welke door metingen waren uitgewezen. Hij stak de weg over en liep via de witte boogpoort de binnenplaats van de universiteitsbibliotheek binnen. Dit was het voormalige paleis van koning Lodewijk Napoleon ontstaan door samenvoeging en uitbreiding van enkele oudere panden aan de Drift en Wittevrouwenstraat. Het paleis werd gebouwd voor koning Lodewijk Napoleon in 1807 als residentie. De wit gepleisterde balzaal met rondboogvensters in sobere neoclassicistische vormen ligt nu verscholen achter de nieuwbouw van de Universiteitsbibliotheek.

Daar zaten buiten studentes te roken. Het was een plaatje om te herinneren. Vandaag was het vrijdag en dan had Reinoud, toen hij nog werkte, vrij en ging dan meestal naar de UB om research te doen. Hij zag de fietsenrekken de uitbouw met piramidedaken, die de binnenplaats nog kleiner maakten, en ging koffie halen in de letterenbibliotheek die eraan was vastgebouwd, of misschien wel andersom. Overal liepen er studentes die elk jaar jonger leken te worden. Hij kwam in het centrale gedeelte van het UB en ging naar de computers om boeken op te speuren. Daarvoor moest je dan een briefje inleveren en werd het desbetreffende boek uit het magazijn gehaald en aan jou overhandigd. Dat ging al jaren zo. Hij bracht er de hele dag door, studerend op de boeken die hij had geleend en van hieruit aantekeningen makend.

‘Morgen zal een nieuwe dag zijn’, prevelde hij bij zichzelf.

‘Het belooft mooi weer te worden. Eerst even bij het tankstation een landkaart kopen waar ik precies moet zijn.’

Van daaruit was het alleen maar de weg omlaag. Hij prentte de route in zijn hoofd en ging slapen.

3.

In Valkenburg aangekomen was het ook niet moeilijk, vooral door het centrum heen, waar het helemaal niet druk was in deze tijd van het jaar. Het was namelijk half november. Naar de voet van de Daelhemerberg. En vervolgens omhoog, tot aan Sibbe en via de pas aangelegde rotonde verder naar Margraten. Hier de rijksweg op die liep van Maastricht via Gulpen naar Vaals. En na een tijdje naar rechts; richting 'de Plank'. Maar eerst de lange weg langs Reijmerstok en Hoogcruts tot uiteindelijk 'de Plank' werd bereikt.

'De Plank' (ook: 'De Planck', Frans: La Planck) is een gehucht dat deel uitmaakt van de gemeente Voeren in Limburg, België. De Plank is de voormalige grensovergang, op de weg van Margraten naar Aubel. Het gehucht ligt tussen Sint-Martens-Voeren en het meer oostelijk gelegen Teuven. Het gedeelte ten westen van de weg Margraten - Aubel hoorde bij Sint-Martens-Voeren. Dit is het grootste stuk. Het gebied ten oosten van de weg hoorde bij Teuven.

Het is de grootste plaats in Voeren die nooit gemeente was. Diverse buurtschappen worden tot De Plank gerekend: Conenbos, Krindaal, Ulvend, Schilberg, de Eiken; Allemaal min of meer gelegen op de hoogte rondom De Plank. Die hoogte vormt

de waterscheiding tussen de beken Gulp, Veurs en Noor.

‘Hier gaan we België in’, mompelde Reinoud. Hij kon nog altijd omdraaien. Links ging het naar Teuven, maar Reinoud moest alsmaar rechtdoor. Althans dat was wat Reinoud zich in het hoofd had geprent. Na een tijdje kwam hij bij Rodebos dat aangegeven stond als Remersdaal. Maar Reinoud hoefde alleen maar rechtdoor te gaan. De weg maakte een paar bochten en Reinoud kwam zonder dat hij het wist in Hagelstein aan. Het eerste gehucht van Aubel dat nog net in de Voerstreek lag en het zuidelijkste gehucht op het Europese vaste land waar nog Nederlands werd gesproken. Het uitzicht was adembenemend:

‘Overal kleine bosschages, graften en lintbeplantingen van bomen. Met daartussen gras en nog eens gras, met hoogstamboomgaarden. Uitgestrooid leken de boerderijen. Je kon helemaal naar Henri-Chapelle kijken. En overal waren er hellingen en hoogteverschillen. In de diepte voor hem lag in de verte een kerktoren.’

‘Ik denk dat ik daar moet zijn’, mompelde hij. Dit was het land van Aubel. Een uniek stukje bewaard gebleven landschap dat nog de sfeer van vroeger ademt. Waar dingen nog zijn zoals ze altijd waren geweest. Onderdeel van het land van Herve samen met Herve, Thimister Clermont,

Welkenraedt en Plombières. Overal appelbomen, waardoor Aubel bekend is van appels. Ze maken hier allerlei producten van appels, zoals appelstroop, appelcider en appelwijn.

‘Misschien ook wel appelsap en appelmoes, maar dat leek hem niet waarschijnlijk.’

‘Het lijkt me een leuke omgeving’, dacht Reinoud.

‘Laat ik maar eens naar beneden rijden de côte de Hagelstein af.’ Tot aan Neer-Aubel waar je het riviertje de Bel oversteekt zonder dat je het in de gaten hebt.

Hij begon met zijn boek over Herve. De hoofdpersonen waren een zekere Marnix en zijn vriendin Lisa. Het verhaal vertelt zichzelf:

4.

Marnix, zijn vrouw Lisa en de twee zonen Timo en Florian woonden in de Schildersbuurt in Utrecht.

Gekenmerkt door het zogenaamde

Wilhelminapark. De groene long van de buurt.

Hoog opgaande plechtige huizen uit het begin van de 20^e eeuw met een erker. Gelegen rond het

Wilhelminapark dat doorsneden werd door een

fietspad. Compleet met vijver en theehuis en beeld

van Wilhelmina. Ze hadden geld genoeg maar

wilden deze keer niet zover weggaan en kozen ze

voor het Land van Herve. De keuze viel op vakantiehuis Bushaye in de buurt van Aubel. Zij vertrokken van hun huis in Utrecht om via het Wilhelminapark en het internationaal bekendste woonhuis is ongetwijfeld het Rietveld-Schröderhuis, gebouwd in 1924 en algemeen beschouwd als de meest voorbeeldige verwezenlijking van de ideeën van De Stijl in de architectuur. Opdrachtgeefster T. Schröder-Schräder ontwierp samen met Gerrit Rietveld het interieur en bewoonde het huis tot haar dood in 1985. Daarna is het interieur gerestaureerd en ten dele in de oorspronkelijke staat teruggebracht. Het beste voorbeeld van De Stijl-architectuur, sinds 2000 op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO.

5.

Ze hadden zich gesetteld in Bushaye, Busheye of Bus'hêye, Marnix, Lisa en de kinderen Timo en Florian. Marnix was casual gekleed, met een korte broek, bergschoenen en een weekendbaardje. Lisa was eenvoudig gekleed met een majo met kousen. Ze liep op sandalen en had haar haar opgestoken. Het was een gezellig onderkomen. In een oase van rust. Opgetrokken uit kolenzandsteen. Timo en Florian hadden een slaapkamer in de nok van het huis gepakt in het gebinte en waren meteen

begonnen tenten te bouwen. Voor Marnix en Lisa volstond een ruime slaapkamer op de eerste verdieping. Die te bereiken was via een houten trap. Wat jammer was waren de kleine ramen. De douche had twee wasbakken versierd met een mozaïek van blauwe en witte steentjes. Die terugkwamen in het toilet. In de tuin waren klimtoestellen voor de kinderen. Alles was navenant. Bushaye land in het midden van het Land van Aubel en daar wilden ze naartoe. Ze hadden van de eigenaren van Busheye gehoord dat er zo'n interessante markt gehouden werd, de zogenaamde Hubertusmarkt. Ze deden hun wandelschoenen aan en gingen op weg richting Aubel. Je kon het najaar al in de lucht proeven. Maar verder was alles groen. Dat kwam door de wetwederij, waardoor in de 17^e en 18^e eeuw al het bouwland werd omgezet in grasland. Zodat er veel zuivelprodukten werden geproduceerd die hun afzet vonden in de markt van Aubel. De voettocht vorderde. Ze kwamen langs het onooglijke chateau d'Altena. 'Bij de volgende tweesprong vanaf 'ferme du Bushaye' ziet u het petit Chateau d'Altena uit het begin van de zeventiende eeuw. De Nederlandse benaming voor het kasteel is 'Aldenhoven'. Een vijver omzoomd door wilgenbomen herinnert u eraan dat dit gebouw vroeger door een watergracht omgeven was. De

voormalige ophaalbrug is vervangen door een vaste brug. Indrukwekkend is vooral de vierkante donjon of erkertoren'. Dit op zich staande landgoed had zich losgemaakt van het hoofdleen 'Altena' waardoor het een apart leengoed werd waarop Leonard van Gulpen in 1620 het kleine kasteel van 'Altena' liet bouwen.

Het was niet bewoond. Marnix liep langs enkele oude stallen. Die waren schijnbaar niet meer in gebruik en hij moest denken aan de woorden: 'sinister, naargeestig en troosteloos.'

Het gebouw zelf scheen niet bewoond te zijn. Het was een gedrongen gebouw opgebouwd uit de lokale kolenzandsteen, bedekt met een leien dak dat bestond uit twee grote wolfeindes.

Marnix liep verder over de begroeide betonnen platen die ooit iemand hier had neergelegd en die het geheel nogal ontsierde. Overal waren er op de meest vreemde plaatsen kleine raampjes met hardstenen omlijsting. Dit om aan te geven dat ze origineel waren. Aan de rechterkant van hem lag iets wat ooit een slotgracht moet zijn geweest, maar nu begroeid werd door wilgen en algen.

Maar het meest in het oog springende was de grote hoektoren aan de westzijde van het kasteel. Het was een soort donjon. Waar men zich kon terugtrekken in tijden van nood. Marnix werd er onwillekeurig naartoe getrokken.

‘Nogal onderkomen’, mompelde hij.

‘Dat zal veel geld kosten om het te restaureren.’

‘Kom we moeten verder’, zei hij resoluut tegen de kinderen.

De kinderen maakten zich los van de slotgracht en gingen mee op weg.

‘Een beetje creapy’, zei Marnix tegen Lisa.

Deze knikte van ja.

‘Is het nog ver?’, jengelde Florian.

‘Gewoon doorstappen’, antwoordde Marnix.

De zon stond al hoog in het zenit. Het beloofde een mooie dag te worden. Even later was het weer prijs. Het volgende kasteel. Chateau Gorhez. Wijd en zijd bekend in de omtrek.

‘Het heette Emmahof, in het Waals château de Gorhez’, zei Lisa tegen Marnix.

Het kasteel, of eerder buitenhuis was eenvoudig.

Het hoofdgedeelte is in de Lodewijk XV stijl verbouwd in 1767 en vergroot in 1858 door de familie Nicolai. Het Emmahof of château de Gorhez was een huis uit de 18e eeuw dat wemelt van de neoklassieke details en een afgewolfd dak.

Het domein was een vrije heerlijkheid die verbonden was met de abdij van Val-Dieu.

Alles was geheel wit geverfd. Voor het huis lag een prachtig gazon met uitzicht op het dal van de Berwijn, met aan de achterkant het stroomgebied van la Pétreuse, een zijtak van de Berwijn.

‘Toponymisch gezien heette het hier de Hoogte van Gorhez, Goirhe, Goirhé of gewoon Gorhé. Het toponiem ‘Gorhez’ komt van het Frankische woord ‘Goderichem’, wat de woning van Goderic betekent. Om even de toponymist uit te hangen’, zei Marnix.

Ze waren nu op de rue de Gorhez, de vroegere Hoenderstraat. In de verte hoorde je al het rumoer van de markt. Uiteindelijk kwamen ze in Aubel aan en draaiden de Place Antoine Ernst op. Hier was het al volop markt. Verderop op de Place Nicolai en de Place Albert stonden nog meer kraampjes.

Buiten hingen vlaggen: de vlag van België, de vlag van de Europese unie, de vlag van Wallonië en de vlag van Aubel. Ze ging het Lodewijk de XIV gebouw binnen, en zag een meisje achter de balie zitten. ‘Maison communale’ oftewel het gemeentehuis. Ook was er het ‘Office du Tourisme du Pays d’Aubel’ gevestigd. De plaatselijke VVV. Timo liep meteen naar de grote oranje pompoenen die hij prachtig vond. Marnix kocht hem er een. Overal waren er kunstenaars te zien, met viool, gitaar en schilderen. Er speelde zelfs een draaiorgel. Hier tussenin geklemd lagen de kraampjes verder bekend om zijn streekproducten: kaas, stroop, cider en bier. Deze worden verhandeld op de plaatselijke markt. Het scheen

een markt van streekproducten te zijn: Luikse stroop, Aubeler kaas, cider, trip (balkenbrij), slakken, ham en andere fijne vleeswaren, waaronder het plaatselijke 'lev' gos' (hoofdkaas).

6.

Het was de 28e augustus 1630 toen de koning Philippe IV van Spanje toestemming gaf aan de inwoners van Aubel het recht om op de zoveelste van de week de begeerde weekmarkt te houden. De Hubertusmarkt.

Van heinde en verre kwamen de boeren naar Aubel om hun producten te verkopen. Zelfs vanuit de omgeving Sittard (35 à 40 km verderop) bezochten de Limburgse boeren de markt van Aubel. Dit privilege was voor bepaalde vooraanstaande personen zelfs een ware goudmijn. De talrijke luisterrijke en bekoorlijke 18e eeuwse gebouwen in Lodewijk XIV-stijl zijn daar stille getuigen van. Bijzonder zijn de gevels versierd met oude gevelstenen 'Aux Trois Rois', 'Au Blanc Cheval', 'Au St. Esprit', 'Au Soleil d'Ors', 'A l'Empereur', antieke auberges van vervlogen tijden. Ook van vervlogen tijden zijn de oude en vergeten straatnamen van Aubel: Dorp, Heydestraet, Hoenderstraet en Thymanstraet.

Economisch gezien geniet het dorp een gunstige ligging: het zuiden gekenmerkt met zijn weilanden en het dikbillen (bestial gras) en de goede boter (bon boeurs) en het noorden met landbouw en de granen. Deze ontwikkeling zette de mensen van Aubel aan nieuwe pleinen aan te leggen, groot genoeg voor winkels, auberges en marskramers. Inmiddels is de markt zelfs uitgegroeid tot een begeerde 'geheime tip' in het multiculturele landschap van de 'drie grenzen', oftewel de Euregio. Maar de Aubelois crok'ter, dat wil zeggen ze spotten met de vreemdeling.

Op 24 juni 1984 gaat een aantal vrienden de weddenschap aan om een zondagsmarkt te organiseren. De oorspronkelijke markt wordt altijd op dinsdag gehouden. Zij hebben het belang ingezien van een markt op zondag - dag van vrije tijd - gericht op een Euregionaal publiek. Meer dan dertig jaar later is de zondagsmarkt één van de grote toeristische attracties geworden. Een trefpunt voor wie weet wat lekker is.

7.

In volle glorie lag Aubel te pronken op een waterscheiding tussen het stroomgebied van de Bel en het stroomgebied van de Berwijn.

Onlosmakelijk verbonden met een bocagelandschap, het 'Land van Herve', gekenmerkt door een in weiland gelegd glooiend landschap met als ingrediënten: kleine landschapselementen, boomgaarden en vele solitaire boerderijen, lijkend op zichzelf verdedigende forten. Met elkaar verbonden door weidepaden en tourniquets.

Aubel bevestigde zichzelf telkenmale opnieuw. Rondkijkend over de omliggende gehuchten. Zonder te beseffen dat hier eeuwen lagen voor het oprapen. Zoveel was er gebeurd. Ze sloten zich aan bij een rondwandeling onder leiding van mevrouw Ernst, de lokale heemkundige.

Gedistingeerd gekleed met een mantelpakje en gehakte schoenen. Gecomplementeerd door een lichte make-up.

Verder was ook bekend dat er tot 1910 gewoon Nederlands werd gesproken in Aubel. Aan het begin van de 20ste eeuw preekte de deken in het Nederlands, in het buurdorpje Saint Jean Sart in het Frans en in het gehucht La Clouse in het Duits. Dit verklaarde ook de Nederlandse benamingen van de gehuchten in de omgeving van Aubel. Er is hier nog veel Nederlands te vinden, ging mevrouw Ernst, verder, die de bijeenkomst leidde. De gehuchten Oudemoeder (etymologische verbastering van 'Auwermoer', 'oud moeras'),

Roebroek, Kosenberg, Doefberg, Hagelstein, Hellestrop, Himmerich, Schaans, Graat, Kollenhof, Knuppelstok, Lammerschot, Langstraat, Maashof, Merkhof, Messitert, Raer, Ten Elsen, Tossem. Aubel is tot op het bot verfranst, maar het kon zijn verleden niet helemaal wegpoetsen: De achternamen van de Aubelois ruiken naar vroeger: de dorpelingen heten Billen, Meurens, Offermans, Proumen, Schoonbroodt, Schreiber en Stassen.

Aubel werd beschouwd als een melting pot waarin verschillende culturen en religies vreedzaam naast elkaar leefden, met wederzijdse tolerantie als maatschappelijke smeerolie. De meeste inwoners geloofden heilig in het, enigszins paradoxale, principe van 'integratie met behoud van eigen cultuur'. Deze multiculturele consensus is verleden tijd. De tijd van 'leven en laten leven' was voorbij: aanpassing aan de dominante Franse cultuur werd het nieuwe devies. Het Nederlands en het Limburgs gingen ten onder. Vragen als 'wie of wat is de Aubelois? en 'waar staat Aubel als stad en als culturele gemeenschap voor?' kwamen centraal te staan in de media, politiek, de wetenschap en in de tentoonstelling. Aan het begin van het nieuwe millennium keerde de identiteitspolitiek dus terug, maar nu omgekeerd: niet een achtergestelde minderheid,

maar de dominante meerderheid van de bevolking verhief haar collectieve identiteit tot speerpunt van de politieke strijd. Identiteit kan dus met recht het politieke toverwoord van nu worden genoemd. Niet alleen in Aubel overigens: over de grens speelt het identiteitsvraagstuk de laatste jaren eveneens, met name in de Voerstreek alsook in het aangrenzende Nederlands Limburg. Aan het begin van de vorige eeuw zagen mensen zich in veel mindere mate met dilemma's geconfronteerd. De meeste keuzes werden toen nog als vanzelf gemaakt, of vóór hen gemaakt. Van de zoon werd verwacht dat hij zijn vader in het bedrijf of de fabriek opvolgde en van de dochter dat zij een goede huisvrouw en trouwe echtgenoot werd. Een studie was slechts voor een kleine minderheid weggelegd. Maar nu nagenoeg alles tot een vrije keuze is geworden, wordt de mens in het dagelijks leven voortdurend op zichzelf teruggeworpen.

8.

Marnix, Lisa en Florian wilden bovenlangs, via de waterscheiding, terug. Daarvoor moesten ze eerst de Bel oversteken totdat ze in Neer-Aubel aankwamen. Van daaruit liep de côte de Hagelstein steil omhoog, langs kitscherige kasteeltjes die daar waren neergegooid. Bovenaan